

[Práce a mzda \(/\)](#) [Pracovní úrazy_\(/kategorie/pracovni-urazy/\)](#)

Kazuistiky pracovních úrazů a nehod vzniklých při výkonu práce - VI. Hromadný úraz zaměstnanců v důsledku jejich sražení ujetým svazkem kolejových polí (/clanky/kazuistiky-pracovnich-urazu-nehod-vzniklych-pri-vykonu-prace-vi-hromadny-uraz-zamestnancu-v)

[PRACOVNÍ ÚRAZY_\(/KATEGORIE/PRACOVNI-URAZY/\)](#)

Kazuistiky pracovních úrazů a nehod vzniklých při výkonu práce - VI. Hromadný úraz zaměstnanců v důsledku jejich sražení ujetým svazkem kolejových polí

31. 5. 2019 [Ing. Jakub Marek, MSc.\(/autori/ing-jakub-marek-msc/\)](#)

Mimořádné události vznikající na železnici, resp. při činnostech zajišťujících bezpečný provoz železnice, končí zpravidla závažnými následky. Případ, o němž bude řeč tentokrát, se zaměří na jednu poměrně smutnou událost, při které zbytečně zemřeli dva lidé. Jak už to ale obvykle bývá, i tentokrát se nebude jednat jen o výčet pochybení jednotlivců, ale především o řetězení řady organizačních pochybení, které si nakonec vybraly tu největší daň.

Popis události

V rámci rekonstrukce železniční tratě prováděla jistá stavební firma (dále jen „zhotovitel“) výměnu starých kolejových polí za nová. K této činnosti byla používána mechanizace, především pak rypadlo-nakladač, které po demontáži každé kolejové pole naložilo na kolejový podvozek o nosnosti 40 tun. Kolejový podvozek byl zajištěn proti ujetí pouze řetězem ukotveným právě k rypadlo-nakladači. V rámci prací byla kolejová pole postupně vršena na kolejový podvozek, až nakonec došlo k překročení jeho stanovené maximální nosnosti. Jelikož se jednalo o svažitou trať, působila na zajišťovací řetěz stále vyšší tažná síla, až se řetěz přetrhl. Po uvolnění se dal kolejový podvozek do pohybu, přičemž se rozjel ve směru, kde dva zaměstnanci provozovatele železniční trati (tj. zadavatele stavebních prací) prováděli defektoskopické zkoušky kolejnic. Oba byli sražení a na následky svých zranění na místě zemřeli.

Klíčová fakta vzniku nehody

Podrobnějším šetřením nehody se postupně prokázala tato zjištění:

Stavební práce probíhaly na vyloučené kolejové trati, která byla jejím provozovatelem předána zhotoviteli. Na sousední koleji ale probíhal běžný železniční provoz. Jednalo se o liniovou stavbu, přičemž samotný úsek, kde práce probíhaly, nebyl nijak zabezpečen (např. opatřením typu kolektivní ochrany).

Pracovní a technologické postupy zahrnující opatření proti ujetí kolejového podvozku nebyly v žádné dokumentaci jednoznačně stanoveny, a to ani u jednoho ze zaměstnavatelů (zadavatel, zhotovitel). Zaměstnanci zhotovitele tak neobdrželi dostatečné a přiměřené pokyny a informace (v souvislosti s trháním, nakládáním a odvážením kolejových polí) o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci (dále jen „BOZP“).

Zhotovitel, i když k tomu byl smluvně vázán, se neřídil dotčenými vnitřními předpisy zadavatele stanovujícími požadavky na BOZP, konkrétně postupy zahrnujícími bezpečný posun sestavených svazků kolejových polí za pomoci hnacího vozidla.

Zajištění kolejového podvozku proti ujetí „pouhým“ spojením pomocí řetězu ukotvenému k rypadlo-nakladači bylo nedostatečné, respektive bylo provedeno zakázaným způsobem (mimo jiné v rozporu s návodem výrobce podvozků kolejových polí).

Osobou odpovědnou za provádění stavebních prací (tj. výkon funkce stavbyvedoucího) byl za zhotovitele pověřen pracovník bez autorizace potřebné pro výkon funkce stavbyvedoucího.

Poučení zaměstnanců zhotovitele o stanovených technologických postupech vykazovalo závažné nedostatky; záznam o poučení byl

velmi stručný, obsahově nedostatečný a dostatečně neprokazoval hloubku a rozsah provedeného školení o BOZP.

Zadavatel písemně neinformoval zhotovitele stavebních prací o pracovních rizicích i přesto, že docházelo k souběhu jeho prací s pracemi zhotovitele na jednom pracovišti.

Zadavatel určil svým zaměstnancům provádět defektoskopické práce na vyloučené traťové koleji, která byla součástí předaného pracoviště, a to bez koordinace se zhotovitelem.

Zaměstnanci zadavatele započali s prováděním defektoskopických prací, aniž by obdrželi dostatečné a přiměřené pokyny a informace o probíhajících pracích, a v této souvislosti především informace o možných pracovních rizicích.

Kořenové příčiny nehody

Tento případ je ukázkovým příkladem pochybení při koordinaci činností a vzájemném informování zaměstnavatelů provádějících práce na sdíleném pracovišti. Předně zadavatel zhotovitele neinformoval o pracovních rizicích vyplývajících z jeho pracovních činností, resp. nekoordinoval s ním opatření pro zajištění bezpečného pohybu svých zaměstnanců na trati, kde současně zhotovitel prováděl stavební práce. Pokud by tak totiž učinil, mohl zadavatel přijmout adekvátní opatření např. vyloučením prací zadavatele na dotčeném úseku za účelem ochrany

jeho zaměstnanců). Dále se zadavatel dopustil závažného pochybení tím, že na trať dotčenou stavebními pracemi vůbec umožnil vstup svých zaměstnanců, aniž by o jejich přítomnosti byl informován zhotovitel.

Výkonem funkce stavbyvedoucího byl u zhotovitele pověřen pracovník bez autorizace pro výkon této funkce. Tato osoba tedy nedisponovala potřebnými odbornými znalostmi a zkušenostmi, což se ostatně v reálu potvrdilo právě tím, že akceptoval zajištění kolejového podvozku proti ujetí „pouhým“ spojením řetězem k rypadlo-nakladači. Přitom sám zadavatel měl ve svých bezpečnostních pokynech uvedeno, že zajištění pomocí hnacího vozidla lze provádět jen za použití speciálního nárazníku. Jiné alternativy patřily mezi zakázané práce.

Zaměstnanci zhotovitele nepostupovali při provádění prací v souladu s technologickými postupy, respektive o nich nebyli ani informováni. Pracovní a technologické postupy zahrnující opatření proti ujetí kolejového podvozku totiž nebyly vůbec stanoveny. Obecně nízkou úroveň kultury bezpečnosti u zhotovitele navíc negativně podtrhuje i to, že před započatím daných prací řádně neprováděl školení svých zaměstnanců o BOZP a o schválených technologických postupech.

Zjištěná porušení z pohledu právních a ostatních předpisů

S ohledem na porušení právních předpisů lze celou kauzu shrnout ve čtyřech základních pochybeních.

- a Zadavatel byl povinen zhotovitele písemně informovat o rizicích a přijatých opatřeních k ochraně před jejich působením, jak to stanoví § 101 odst. 3 zákoníku práce (/predpisy/2622006-sb/text?effect=31-12-9999#ss-101). V daném případě se jednalo mimo jiné i o riziko pohybu zaměstnanců zadavatele na dotčené železniční trati během provádění stavebních prací. Tak se ale nestalo.
- b Oba dva zaměstnavatelé nedodrželi stanovené povinnosti týkající se zajištění organizace, koordinace a provádění prací tak, aby současně byli chráněni také zaměstnanci dalšího zaměstnavatele, jak to stanoví § 101 odst. 4 písm. a) zákoníku práce (/predpisy/2622006-sb/text?effect=31-12-9999#ss-101). Zaměstnavatelé (resp. jejich odpovědní vedoucí zaměstnanci) rovněž nedodrželi ustanovení § 103 odst. 1 zákoníku práce (/predpisy/2622006-sb/text?effect=31-12-9999#ss-103), kdy měli své zaměstnance seznámit s riziky a přijatými opatřeními proti ujetí kolejového podvozku, a to při každé změně pracovních podmínek, změně pracovního prostředí, změně pracovních prostředků, technologie a pracovních postupů. V této souvislosti oba zaměstnavatelé nedodrželi ani ustanovení § 5 odst. 1 písm. d) zákona č. 309/2006 Sb. (/predpisy/3092006-sb/text?effect=31-12-9999#ss-5), o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, když dostatečně neorganizovali práci a

nestanovili pracovní postupy tak, aby zaměstnanci nebyli ohroženi dopravou na pracovištích. Toto ustanovení koresponduje mimo jiné s § 101 odst. 5 zákoníku práce (/predpisy/2622006-sb/text?effect=31-12-9999#ss-101), kde je zaměstnavatelům stanovena povinnost zajišťovat BOZP pro všechny fyzické osoby, které se s jejich vědomím zdržují na jejich pracovištích.

- c Pracovník zhotovitele vykonávající funkci stavbyvedoucího se dopustil přestupku dle § 180 odst. 1 zákona č. 183/2006 Sb. (/predpisy/1832006-sb/text?effect=31-12-9999#ss-180), stavební zákon, tím, že prováděl vybrané činnosti ve výstavbě bez oprávnění podle zvláštního právního předpisu. Tento pracovník dále připustil provádění prací zakázaným způsobem tím, že akceptoval zajištění kolejového podvozku řetězem ukotveným na rypadlo-nakladač. V této souvislosti ale není vina tohoto „stavbyvedoucího“ až tak klíčová, neboť jeho zaměstnavatel jej k výkonu této funkce neměl vůbec připustit.
- d Zhotovitel se v souvislosti s předchozím odstavcem dopustil porušení § 103 odst. 1 písm. a) zákoníku práce (/predpisy/2622006-sb/text?effect=31-12-9999#ss-103), tím, že připustil, aby zaměstnanec vykonával práce, jejichž náročnost by neodpovídala jeho schopnostem a zdravotní způsobilosti. Dále porušil § 160 odst. 1 stavebního zákona

(</predpisy/1832006-sb/text?effect=31-12-9999#ss-160>), tím, že nezabezpečil odborné vedení provádění stavby stavbyvedoucím (tj. osobou s příslušnou autorizací). Tato skutečnost je z pohledu zajištění BOZP při provádění příslušných stavebních prací klíčová a je jisté, že byla patrně hlavní příčinnou vzniku této nehody.

Závěr

Při práci na železniční trati je vznik mimořádné události téměř jistou věcí, pokud klíčoví zaměstnanci provozovatele nepřístupují k BOZP s náležitou odpovědností a respektem. Zajištění bezpečného provozu ale není jen otázkou snahy provozovatele, ale i dodržováním všech bezpečnostních opatření všemi, kdož se v prostoru kolejiště pohybují. Jedná se zejména o stavební firmy nebo o jiné dodavatele prací, se kterými provozovatel tratě spolupracuje při zajišťování údržby tratě, její revitalizace, opravách, výstavbě nových tratí apod. Pakliže se v tomto poměrně složitém systému právních vazeb a odpovědností začnou vyskytovat trhliny v podobě podceňování rizik, nedodržování stanovených zásad a pravidel BOZP, pověřováním výkonem prací osob bez příslušné kvalifikace apod., je už jen otázkou času, kdy dojde k nějakému neštěstí.

Na prezentovaném případě, ale i mnoha dalších v rámci našeho seriálu, jsme mohli vidět často se opakující skutečnost, a to že nebyla splněna ani ta nejzákladnější povinnost zaměstnavatelů, kterou je vzájemné informování o rizicích v případech, že dochází k souběhu prací

mít a pravděpodobně i měl následně dopad na všechny další prováděné činnosti, včetně důsledků z nich plynoucích. Rovněž často se opakující skutečností je i nedostatečná organizace práce, absence pracovních/technologických postupů a nepředávání dostatečných a přiměřených pokynů a informací zaměstnancům. V této souvislosti se dostáváme též k zodpovědnosti manažerů takovýchto firem, kteří stále žijí v mylné představě, že následky mimořádných událostí se rozprostřou v rámci odpovědností mezi jim podřízené zaměstnance a oni sami zůstanou bez újmy. Ovšem praxe již mnohokrát ukázala, že i nejvyšší vedení firem, resp. osoby zastávající roli statutárního orgánu, mohou čelit žalobě v rovině trestněprávní v případě, že jejich firma neplní své zákonné povinnosti na úseku BOZP.

Stavebnictví již dlouhá léta drží smutné prvenství s největším počtem vzniklých závažných a smrtelných pracovních úrazů na počet v tomto odvětví pracujících osob. Jelikož se jedná o činnosti zpravidla vysoce rizikové, je nanejvýš žádoucí, aby odborné vedení těchto prací zastávaly osoby s potřebnými znalostmi a zkušenostmi. Mezi tyto osoby patří zejména stavbyvedoucí s příslušnou autorizací. Pokud je tomu však naopak a výkonem této činnosti je v rozporu s požadavky právních předpisů pověřen člověk bez adekvátních znalostí a zkušeností, tj. autorizace, pak se často staveniště stává nebezpečným nejen např. pro veřejnost dotčenou stavbou, ale především pro samotné pracovníky na stavbě.

[Vytisknout celý článek](#)

[Stáhnout článek jako PDF\(/print/pdf/node/9039\)](#)